

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialnämnden

Förslag till skolplan för Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Leif Fransson
Administrativ chef

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har i budget beslutat att Stockholms stads skolplan ska revideras 2012. Utgångspunkten har bland annat varit kommunfullmäktiges budget med inriktning för kommande år samt de nationella mål som styr skolan.

Förslaget till ny skolplan tar upp de väsentligaste områdena de enskilda skolorna behöver beakta för att kunna utföra sitt uppdrag. Förvaltningen tillstyrker förslaget till ny skolplan men anser att några områden som är väsentliga att beakta ur socialtjänstens perspektiv borde lyftas fram tydligare i skolplanen. Förslaget till skolplan saknar generellt tydlighet kring samverkansbegreppet. Det är också angeläget att särskilt lyfta fram behovet av stöd till barn som via socialtjänsten är placerade

utanför föräldrahemmet. Förvaltningen vill också framhålla att det är viktigt att följa upp skolplanen genom stadens integrerade ledningssystem ILS.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande överlämnat förslag till skolplan för Stockholms stad. Remisstiden går ut 21 december 2012.

Ärendet har även remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, stadsledningskontoret, Stockholms stads-
hus AB (SISAB), Sveriges elevråd Stockholm, Sveriges elevkårer Stockholm, Lärarnas riksförbund Stockholm, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, Föräldraalliansen i Stockholms stad, Friskolornas riksförbund, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård, Kunskapsskolan; Anna Frosch Nordin, Metapontum; Safia Bari

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samarbete med socialtjänstavdelningen och avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Förslaget till skolplan i sammanfattning

Kommunfullmäktige har i budget beslutat att Stockholms stads skolplan ska revideras 2012. Utgångspunkten har bland annat varit kommunfullmäktiges budget med inriktning för kommande år samt de nationella mål som styr skolan. Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram specifika målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Varje skola ansvarar själv för hur verksamheten når ökad måluppfyllelse.

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Stockholms skolor ska erbjuda en utbildning i världsklass. För att lyckas med detta krävs tydligt fokus på kunskap. Stadens skolor ska förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier.

Skolan ska skapa en stimulerande studiemiljö där eleverna uppnår goda studieresultat. Den kunskapsmässiga utvecklingen ska regelbundet följas upp och utvärderas. Resultaten ska på ett tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. En framgångsfaktor i skolans arbete är en god dialog med vårdnadshavarna.

Skolledares och lärares ledarskap är grunden för en god studiemiljö och pedagogisk utveckling och därmed för hur eleverna uppnår målen. Välutbildade lärare är en förutsättning för att eleverna ska ges bästa tänkbara utbildning. Stockholm ska aktivt arbeta med att öka läraryrkets attraktionskraft. Stockholms skolor ska endast tillsvidareanställa behöriga lärare.

Alla elever har rätt till betyg som på ett rättvist sätt speglar elevens kunskapsnivå. Stockholm ska kontinuerligt arbeta aktivt med betyg- och bedömningsfrågor i syfte att få en likartad bedömning i alla skolor.

Fritidshemmens huvuduppgift är att ge god omsorg om yngre grundskoleelever vid sidan av skolundervisningen. De ska även erbjuda hjälp med läxläsning.

De elever som har svårt att nå målen ska uppmärksammas tidigt och erbjudas det stöd som behövs. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. För att säkra att alla elever får det stöd de behöver krävs specialpedagogisk kompetens. Stockholms stad ska endast anställa behöriga speciallärare och specialpedagoger. Skolans elevhälsoteam med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt speciallärare och specialpedagog ska bidra till och stödja elevernas måluppfyllelse.

Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. I vårt mångkulturella samhälle spelar språket en central roll som sammanhållande kitt. Särskild uppmärksamhet måste riktas mot elever med annat modersmål. Det bästa bidrag skolan kan ge till integrationsprocessen i samhället är gedigna kunskaper i det svenska språket.

De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. It är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar.

Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska prägla skolans vardag. Det är skolans, och ytterst rektors ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Nolltolerans ska råda mot mobbning, kränkningar och våld. Stockholms skolor ska ha konkreta handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. All skolpersonal ska aktivt bidra till det förebyggande arbetet. Det är viktigt att det sker i samarbete med elever och föräldrar.

Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En välfungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. De elever som lider av psykisk ohälsa måste tidigt upptäckas och ges möjlighet till professionell hjälp. Skolan spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet mot ungas missbruk och kriminalitet. Stockholms skolor och respektive stadsdelsnämnd skriver därför överenskommelser för ett antal samverkansområden samt tar fram rutiner för hur samverkan ska gå till. Exempel på samverkansområden är brotts- och drogförebyggande arbete och barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa.

Rätten att välja skola och förekomsten av fristående skolor ökar valfriheten. En mångfald av skolor innebär en ständig utmaning för varje skola att utvecklas och skapar också fler utvecklingsmöjligheter för lärare och skolledare. Likvärdiga villkor ska råda för privata och kommunala alternativ.

Förvaltningens synpunkter

Det är angeläget att skolplanen anger de grundläggande förutsättningarna för att skolan ska kunna fullgöra sin huvuduppgift att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till barn och ungdomar. Skolplanen ska styra skolornas arbete för att eleverna ska nå målen. Förslaget till ny skolplan tar upp de väsentligaste områdena de enskilda skolorna behöver beakta för att kunna utföra sitt uppdrag. Förvaltningen tillstyrker förslaget till ny skolplan men anser att några områden som är väsentliga att beakta ur socialtjänstens perspektiv borde lyftas fram tydligare i skolplanen.

Förslaget till skolplan saknar generellt tydlighet kring samverkansbegreppet. Det är av stor betydelse för barns och ungdomars utveckling att rektorer och lärare samverkar med andra aktörer, såväl inom socialtjänsten, polisen samt kanske framför allt med föräldrar. Ett sådant samarbete sker inte av sig själv utan kräver att tid avsatts och att tillvägagångssättet ständigt utvärderas och utvecklas. Det är också angeläget att särskilt lyfta fram behovet av stöd till barn och ungdomar som via socialtjänsten är placerade utanför föräldrahemmet. Förvaltningen vill också framhålla att det är viktigt att följa upp skolplanen genom stadens integrerade ledningssystem ILS.

Samverkan mellan skola och socialtjänst

I stadens budget för 2013 anges att forskning visar att möjligheten till en god skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. Det är särskilt viktigt att samverkan mellan skola och socialtjänst uppmärksammas – genom övergripande gemensamma mål för de barn som behöver hjälp och stöd av både socialtjänst och skola. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildnings-

nämnden vidta förebyggande insatser för barn och ungdomar för att säkerställa en god skolgång.

Kommunfullmäktige beslutade 21 juni 2010 om riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Samtidigt beslutades att ge utbildningsnämnden och dåvarande socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att komplettera riktlinjerna med stödmaterial för samverkan och ansvarsfördelning mellan skola och socialtjänst.

Riktlinjerna omfattar samverkansformer, samverkansområden med förslag till samverkansöverenskommelse mellan stadens skolor och stadsdelsnämndernas verksamheter samt stödmaterial.

Syftet är att samverkan ska ske på ett liknande sätt över hela staden så att alla involverade, från barn och föräldrar till enskilda socialsekreterare, biståndshandläggare och lärare ska känna igen sig och veta vart man ska vända sig och få ett bemötande och resultat som är bra och likvärdigt överallt. Enligt riktlinjerna bör stadsdelsförvaltningarna teckna samverkansöverenskommelser med grund- och gymnasieskolor (inklusive särskola) i såväl kommunala som fristående skolor.

Utbildningsnämnden och dåvarande socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden fick även i uppdrag att komplettera riktlinjerna med stödmaterial. Stödmaterialen beslutades i nämnderna i september 2010. Stödmaterialen har mot bakgrund av ny skollag, nya läroplaner, inkomna synpunkter, revisionskontorets granskning och vunnit erfarenhet reviderats i april 2012. De avsnitt som framför allt har kompletterats/förtydligats är avsnitten om när barn/ ungdomar placeras eller får insatser utanför hemmet, om elevers frånvaro, om sekretess och samtycke. Stadsdelsförvaltningarnas respektive skolans uppdrag och ansvar har förtydligats liksom vissa avsnitt som gäller kostnads- och ansvarsfördelning.

Stimulans och stöd

Att tidigt identifiera de elever som av olika skäl kan ha svårt att nå kunskapsmålen är oerhört viktigt utifrån ett drog- och brottspreventivt perspektiv. För att fånga upp dessa elever är det viktigt att inte bara förlita sig på ett ”mer nyanserat” betygssystem. Lärare bör kunna ges möjlighet att identifiera och stötta dessa barn tidigare och på andra sätt än genom ett ändrat betygssystem. Det finns gott om forskning som visar att det är belöning i form av uppmuntran och beröm från lärare som leder till skolframgång.

Förvaltningen håller med om att elevens motivation och lust att lära är de viktigaste drivkrafterna för goda prestationer. En pågående fördjupningsstudie i stock-

holmsenkätsmaterialet bekräftar också detta genom att elever som upplever att skolarbetet känns meningsfullt begår brott och använder narkotika i mindre omfattning än elever som i lägre grad känner detta.

Skolan ska ha *tillräcklig* tillgång till elevhälsopersonal, specialpedagoger, speciallärare mm. Det räcker inte att skolan har tillgång till dessa resurser. Alla elever som behöver stöd ska kunna få det oavsett grad av problem.

Förvaltningen ser mycket positivt på att staden ska arbeta aktivt med att öka lärarkyrkets status och attraktionskraft. Det borde gynna stadens elever och öka förutsättningarna för att de ska nå kunskapsmålen. En del i arbetet med att öka attraktionskraften är att lärarna har en god arbetsmiljö, vilken också är en förutsättning för att de ska kunna bedriva sitt yrke professionellt.

Det är också bra att lärarna har möjlighet till professionsutveckling och karriär samt till forskarstudier och kompetensutveckling. De pedagogiska färdigheterna samt lärarnas sociala kompetens är dock minst lika viktig. Inte minst i arbetet med att "fånga upp" elever som inte följer med i arbetet samt i arbetet med att samarbeta med föräldrarna.

Särskilt stöd till socialt utsatta barn och unga

I betänkandet *Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp* (SOU 2010:15) anges att kriminella grupperingar allt mer framstår som ett allvarligt samhällsproblem och för att effektivt kunna motverka kriminella nätverk måste nyrekrytering till dessa nätverk förhindras. Vidare måste personer som vill hoppa av grupperingar få hjälp och stöd att bryta sin kriminella livsstil. Ett av förslagen som presenterades i betänkandet var *sociala insatsgrupper* som innebär en strukturerad samverkansform på lokal nivå med socialtjänst, polis, skola och andra viktiga aktörer som tillsammans arbetar för att stödja den unge att upphöra med kriminella handlingar.

Ett utvecklingsarbete med att koordinera och stötta det lokala uppbyggnadsarbetet på stadsdelsförvaltningarna av sociala insatsgrupper pågår. Förvaltningen anser att arbetet med sociala insatsgrupper ser lovande ut i de stadsdelsförvaltningar som har påbörjat arbetet med sådana grupper. Det är av största vikt att fortsätta samverkan om ungdomar som riskerar att rekryteras till kriminella nätverk och ge stöd till de som vill bryta sin kriminella livsstil.

Det är angeläget att skolan aktivt samverkar med socialtjänsten om särskilt skolstöd till barn som är placerade i familjehem, jourhem eller hem för vård eller bo-

ende. Det är viktigt att även de som är tillfälligt placerade, och som kanske ska återvända till sin ordinarie skola, ges möjlighet att följa undervisningen. Barnen ska ha samma möjlighet som andra att kunna nå målen och fullfölja undervisningen. Det krävs ett väl utvecklat samarbete med de lokala skolorna för att detta ska bli möjligt att åstadkomma.

Särskilt skolstöd till barn i familjehemsvård ska prövas i projektet SkolFam, Skolstöd i familjehemsvård, i Stockholm. SkolFam är ett utvecklingsprojekt som ska drivas under 2013 och 2014 genom att metoden SkolFam tillämpas i ett projekt som drivs av socialförvaltningen. Utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar och berörda skolor ska involveras i projektet. Forskningen visar att familjehemspplacerade barn oftare än andra barn underpresterar i skolan. Målet med projektet är att barn i familjehem ska få konkret stöd till goda skolresultat. Målet är också att sprida metoder och erfarenheter som kan hjälpa andra barn i skolan.

Elever som finns inom socialtjänstens vård och omsorg kan vara i behov av särskilt stöd; stödundervisning, läxhjälp, extra år i skolan, sommarskolor, lovskolor etc. Det är av vikt att ansvaret för detta är konkretiserat i överenskommelser, så att barnen inte "hamnar mellan stolarna". Elever som bor t.ex. i skyddat boende med sina mödrar har rätt till stöd och hjälp som är anpassade till deras situation.

Normer och värden

Förvaltningen anser att skrivningen om normer och värden är bra. Speciellt avsnittet om mobbning och skolk samt att all skolpersonal ska jobba förebyggande. I bland annat Stockholmsenkäten finns det bra frågor som kan användas som verktyg i arbetet mot till exempel mobbning och skolk. Den egna skolan kan följa utvecklingen över tid samt jämföra sig med andra skolor.

Uppföljning

Stockholmsenkäten kan i ännu högre utsträckning användas i uppföljning av verksamheten. Det finns några frågor som skulle kunna användas som nyckeltal och/eller indikatorer tillsammans med de brukarundersökningar som också genomförs i stadens skolor.

Bilaga

Förslag till skolplan för Stockholms stad